

dipam

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

KKTC 2020 SEÇİMLERİ VE DOĞU AKDENİZ'E ETKİSİ

Prof.Dr. Uğur ÖZGÖKER
Prof.Dr. Ahmet SÖZEN
Dr. Emete GÖZÜGÜZELLİ

28 Eylül 2020 | DİPAM YouTube Kanalı

Panel Notları

28.09.2020 tarihinde saat 19.30'da "KKTC 2020 Seçimleri ve Doğu Akdeniz'e Etkisi" adlı panel online olarak DİPAM tarafından gerçekleştirilmiştir. Panele, DİPAM Başkanı Tolga SAKMAN moderatörlüğünde; İstanbul Arel Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Uğur ÖZGÖKER, Doğu Akdeniz Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet

SÖZEN ve Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Akademik Birimi Öğretim Üyesi Dr. Emete GÖZÜGÜZELLİ konuşmacı olarak katılmışlardır.

Panelin açılışını yapan ve panelde konuşulacak olan konuları ele alan Tolga SAKMAN, KKTC Cumhurbaşkanlığı

seçimlerinin 5 yılda bir yapıldığını ve 11 Ekim'deki seçimlerde 11 adayın olacağını belirterek KKTC'deki son seçimin % 62 gibi göz ardı edilmeyecek oranda düşük bir katılımı gerçekleştirdiğini kaydetmiştir. Özellikle GKRY ile olan deniz yetki alanlarında sınır belirleme konusunda konuşmacılara fikirlerini soran Sakman, seçim sonrası Kıbrıs'taki müzakerelerin nasıl devam edeceğini ve bu seçimin KKTC'nin elde etmek istediklerine etkisini konuşmacılara sormuştur. Türkiye ile Kıbrıs ilişkilerinin nereye gittiği ve seçimlerden sonra nasıl bir yol izleneceği de konuşmacılara sorulanlar arasındadır.

KKTC'deki siyasi sistemde yetkinin Başbakanlıkta olduğunu vurgulayan Uğur ÖZGÖKER, Cumhurbaşkanı'nın genel olarak müzakere yetkisi ve temsil yetkisini elinde bulundurduğunu ancak sistem içerisinde çok fazla yetkinin olmadığını altını çizmiştir. Özgöker, Cumhurbaşkanı adaylarından özellikle Ersin TATAR'ın KKTC'nin geleceği ve gelişebilmesi adına Başbakanlık'ta kalması gerektiğini söylemiştir. KKTC'deki 2023 genel seçimlerinin sonucunu daha fazla merak eden konuşmacı kendisi için Başbakanlığı kimin alacağını asıl önemli konu olduğunu aktarmıştır. Kıbrıs müzakereleri sürecinin işlemediğini, şu anda herhangi bir Müzakerenin yapılmadığına dikkat çeken konuşmacı, müzakereleri KKTC adına zaman kaybı olarak değerlendirmiş ve KKTC'nin yaptırımlara maruz kaldığını belirterek müzakere sürecini gereksiz olarak nitelendirmiştir. GKRY tarafının kendisini bu konuda kilitlemiş olduğunu dile getiren Özgöker, 55 senedir halen aynı yerde olduğuna işaret etmiş ve müzakere edilecek bir durum olmadığını belirtmiştir.

Federasyon çözümünün çözüm olmayacağını ancak ikili devletli çözümün

konusulması gerektiğini aktaran Dr. Emete GÖZÜGÜZELLİ'ye katıldığını aktaran Özgöker Federasyon çözümüne karşı olduğunu belirtmiştir. Egemen, bağımsız ve üniter bir devletten yana olduğunu söyleyen Özgöker, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti'nin konfedere bir yapı kurmasının da taraftarı olduğunu belirtmiştir. Böyle bir yapının KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti'nin önünü açacağını söylemiştir. KKTC'nin ambargolardan kurtulması ve deniz yetki alanlarının önemi adına Türkiye Cumhuriyeti ile konfedere bir yapının her iki tarafa da fayda sağlayabileceğini dile getirmiştir. Böylece bölgedeki deniz alanlarının belirlenmesi adına hem Türkiye hem de KKTC için büyük bir fırsat yakalanacağını altını çizmiştir.

Devlet olma unsurlarını sayan Özgöker, KKTC'nin bu unsurlara sahip olduğunu belirtmiş ve devletler tarafından tanınma olayının siyasi olduğunu aktarmıştır. ABD'nin GKRY üzerindeki silah ambargosunu kaldırması durumunu değerlendiren Özgöker, Bunun Kıbrıs Adasının geleceği ve güvenliği için tehlikeli olduğunu ve iyi bir etki yaratmayacağını dile getirmiştir. ABD'nin KKTC'ye karşı olmadığını vurgulayan konuşmacı, ABD'nin, Rusya'ya karşı GKRY ile olan ilişkilerinin geliştirmesinin akabinde KKTC'nin göz ardı edilen bir konu haline geldiğini söylemiştir. Özgöker, Fransa'nın Akdeniz politikası kapsamında Akdeniz'de ilerlemesini değerlendirmiş ve Fransa'nın Doğu Akdeniz'de doğrudan Türkiye'yi hasım olarak gördüğünü söylemiştir.

Konuşmasının ilerleyen dakikalarında, küresel güçlerin bölgedeki politikalarından ve bunların yansımalarından bahsetmeye devam etmiştir.

Prof. Dr. Ahmet SÖZEN, KKTC'deki geçmiş genel seçimlerin parti oy oranlarını dile getirmiştir. Genel bir tablo çizen Sözen, sol diye tabir edilen partilerin %30-%40 bandında destek gördüğünü, merkezin sağındaki partilerin ise %60 civarında olduğunu kaydetmiştir. Cumhurbaşkanlığı seçiminin, genel seçimlerden farklı olduğunu söylemiş ve vatandaşın birçoğunun parti çizgisinde oy vermediğini aktarmıştır. Sebebi olarak ise Cumhurbaşkanlığı makamının sembolik olduğunu, yürütmenin başı olmadığını ve kısıtlı yetkisini göstermiştir. Cumhurbaşkanı'nın, KKTC'yi uluslararası arenada temsil ettiğini, ülkenin yasal ve meşru lideri olduğunu belirtmekle beraber Baş Müzakereci olduğunun altını çizmiştir. Kıbrıs meselesi ile alakalı konuşan Sözen, federal çözüme evet diyecek insanların yarı yarıya olduğunu düşündüğünü aktarmıştır. KKTC seçimlerinin tarihsel gelişimdeki süreci ve başa gelen lideri kısaca değerlendiren Sözen, Kıbrıs Türk Toplumunun lideri olarak Cumhurbaşkanı'nın tarihte Türkiye Cumhuriyetiyle koordine şekilde çalıştığını belirterek seçilecek olan Cumhurbaşkanı'nın bu konuda çok farklı davranmayacağını söylemiştir. Doğu Akdeniz'de Kıbrıs meselesinin öneminden bahseden konuşmacı Kıbrıs meselesinin çözümünün bölgedeki birçok kilidi açacağını belirtmiştir. Sözen, Bölgedeki tansiyonun sadece enerji ve Kıbrıs meselesi ile ilgili olmadığını söylemiştir. Ardından, küresel ve bölgesel anlamda yeni bir güç dengesinin tezahür ettiğinden bahsetmiştir. Küresel şekilde olaylara bakmaya çalışan konuşmacı, son yıllarda liberal demokrasinin devletlerarası ilişkilerde birçok yerde başarısız olduğunu belirtmiştir. İngiltere, Fransa, Almanya, Çin, Rusya ve ABD'nin politikalarını ve etkilerini örnek göstererek dünyanın yeniden çok kutuplu bir duruma evrildiğini

ve Doğu Akdeniz'deki durumun bundan etkilendiğini kaydetmiştir. Özellikle Fransa Devlet Başkanı Macron'un Türkiye ve bölge hakkındaki söylemlerini rastlantısal olmadığını belirten konuşmacı, bu durumu örnek mahiyetinde göstermiştir.

Mavi Vatan söyleminin Türkiye için doktrin haline geldiğini söyleyen konuşmacı, bu durumun Türkiye'de deniz alanları hakkında farkındalığı arttırdığını söylemiştir. Sözen, Kıbrıs meselesinin yakın zamanda çözüme kavuşmayacağına inandığı aktarmıştır. Uluslararası hukuk meselelerinde yetişmiş olan çok az sayıdaki insana dikkat çeken Sözen, böyle bir farkındalığın oluşmasının durumun iyi tarafı olduğunu değerlendirmiştir. Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarında sınır belirleme konusunun adil bir şekilde çözülebilmesinin ancak diplomasi ve müzakere aracılığıyla, hukuk ve hakkaniyet çerçevesinde çözümlenmesinin mümkün olabileceğini aktarmıştır. Güç gösterisi şeklindeki yolların çözümden ziyade bölgede tansiyonu arttırdığını belirtmiştir. Olaylara tamamen dışarıdan bakmaya çalışan Sözen, özellikle altını çizerek söylemiş olduğu "Eğer 'biz' penceresinden bakmazsak, Kıbrıs Meselesinde federasyon çözümünün çöktüğünü kabul ediyoruz ancak karşı tarafa yani GKRY'ye kabul ettiremiyoruz bunu, kabul ettirebilirsek sıkıntı yok" demiştir. Bu konuda ilk önce GKRY'yi ikna etmenin hayati önem taşıyacağını aktaran konuşmacı GKRY'nin iki devletli çözümü kabul etmeyeceğini bildirmiştir. BM'nin bölgede iyi niyet ilişkisi için bulunduğunu aktaran konuşmacı, BM'nin arabulucu bile olmadığını söylemiştir. Konuşmacının Kıbrıs sorununun çözümünde egemen bir KKTC'nin tanınmasına şüpheyle yaklaşmasında, uluslararası toplumun yeni herhangi bir devletin ilanına karşı olumsuz olduğu öngörüsü dikkat çekicidir.

Konuşmasının sonunda Türkiye'nin, İsrail, Mısır ve hatta Suriye ile ilişkilerini gözden geçirmesi gerektiğini ve Doğu Akdeniz konusunda ilişkilerin, Türkiye'nin çıkarı uğruna normalleşmesi gerektiğini aktarmıştır.

Panelde konuşmaya devam eden Dr. Emete GÖZÜGÜZELLİ, KKTC'deki seçimlerin kritik bir seçim olduğunu, süreçte iç ve dış dinamiklerin etkili olduğunu belirtmiştir. KKTC Cumhurbaşkanlığı makamının pasif olarak değerlendirilmemesi gerektiğini kaydeden konuşmacı, bu konuda sayın Uğur ÖZGÖKER'e katılmadığını belirtmiş ve bu makamın ülkenin temsiliyeti ve saygınlığı için çok önemli bir konumda olduğunu kaydetmiştir. Konuşmacı, coğrafyada maruz kalınan durumun iyi analiz edilmesi gerektiğini söylemiştir. Kıbrıs Müzakereleri sürecinin olumsuz bir şekilde sonuçlandığını belirten konuşmacı, yıllardır süregelen GKRY ile birleşme sürecini konu alan federasyon çözümünün hala gündemde olmasını düşündürücü olarak nitelendirmiştir.

Gözügüzelli, KKTC'nin devletlerce tanınmamasının siyasi bir iş olduğunu belirtmiş, akabinde KKTC'nin bir olgu ve gerçek olduğunu aktarmış ve KKTC'nin bir devlet olduğunu dile getirmiştir. KKTC'nin, İslam İşbirliği Teşkilatı'nda ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nda gözlemci devlet olarak var olduğunu vurgulamıştır. Bölgede küresel güçlerin çıkarının olduğunu söyleyen Gözügüzelli, bölgenin karışık bir şekilde asimetrik tehdit içerdiğini ve hibrit savaşın var olduğunu iddia etmiştir. Türkiye'nin Kıbrıs'taki garantörlüğünü yürütmesinin çok önemli ve gerekli bir ihtiyaç olduğu kaydedilmiştir. Konuşmacı, Uğur ÖZGÖKER'in federal çözüm hakkındaki düşüncelerine katılıp bu

çözümü mağlubiyet olarak nitelendirmiştir. GKRY'yi Yunanistan'ın güdümündeki proxy yönetim olarak gören Gözügüzelli, GKRY'nin kıta sahanlığı konusundaki çalışmalarını tevdi ettiği tarih olan 2004'ten bu yana hukuki bir olay yürüttüğünü aktarmıştır.

Konuşmacı, KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa AKINCI'nın Türkiye ve bölge hakkındaki söylemlerini eleştirmiştir. Bu söylemlerin Türkiye ve KKTC çıkarlarına ters düştüğünü düşündüğünü aktarmıştır.

Uluslararası kurumların sözünü tutmadığını söyleyen konuşmacı, bunu insanlık suçu olarak adlandırmıştır. Sayın Ersin TATAR'ın değişim vaadi ile Cumhurbaşkanı adayı olduğunu kaydetmiştir. Tatar'ın, Maraş'ın açılması ve Uluslararası Ercan Havaalanı'nı açması konusunda vadinin olduğunu belirtmiştir. Kıbrıs'ın Türkiye için güvenlik ve lojistik yönden önemine değinen konuşmacı Türkiye sayesinde Kıbrıs'ta bir çatışmanın olmadığını belirtmiştir. Münferit olarak adlandırılan ama münferit olmayan saldırıların çatışma ortamına girilmemesinin ana nedeninin Türkiye'nin bölgedeki varlığına dayandırmıştır. GKRY'nin 2003 yılındaki Mısır ile olan sözde MEB anlaşmayla beraber Kıbrıs meselesini deniz alanlarına taşıdığını aktarmış ve GKRY'nin şu an ortak hidrokarbon komitesinin kurulmasını ve hakça paylaşmasını kabul etmediğini aktararak, Kıbrıs meselesinde ortada herhangi bir görüşmenin ya da federal çözümün artık düşündürücü ve sorgulanması gereken bir durum olduğunu bildirmiştir.

Gaz için araştırma ve keşif faaliyetlerinin anavatan Türkiye tarafından KKTC haklarını savunarak yürütüldüğüne değinen Gözügüzelli, olası keşifler ile

birlikte bölgedeki dengelerin değişebileceğini söylemiştir. KKTC'de gerçekleşecek olan seçimleri “müşterek dayanışmanın yeni ifadesi” olarak tanımlayan konuşmacı, bölgede Türkiyesiz var oluş mücadelesi vermenin mümkün olmadığını vurgulamıştır. Fransa'nın bölgeye; hem devlet olarak hem de enerji şirketleri aracılığıyla ilgi duyduğunu söylemiştir. Türkiye'nin bölgedeki politikaları sayesinde Fransa'nın geri adım atmak zorunda kaldığını dile getirmiştir. Türkiye'nin kararlı bir devlet olarak bölgede çatışma istemediğini, deniz bölgelerinin hukuk ve hakkaniyet çerçevesinde paylaşmasını istediğini söylemiştir. Gözügüzelli, “seçimlerden sonra ekonomik anlamda KKTC nasıl kalkınır” sorusuna odaklanılması gerektiğini söylemiştir.

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Murat Reis Mahallesi Gazi Caddesi No:69
Üsküdar/İstanbul

KONUŞMACILAR HAKKINDA

Prof. Dr. Ahmet Sözen, Doğu Akdeniz Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesidir. Uzmanlık alanı uyuşmazlıkların çözümü ve müzakere teknikleri olan Sözen 2008’de başlayan müzakerelerde Kıbrıs Türk tarafının heyetinde yer almıştır. Son 20 yılda Kıbrıs uyuşmazlığı ve müzakereler konusunda çok sayıda makaleye imza atan Sözen, aynı zamanda The Cyprus Conflict: Looking Ahead (Eastern Mediterranean University Publishing, 2008). Reflections on the Cyprus Problem: A Compilation of Recent Academic Contributions (Eastern Mediterranean University Publishing, 2007) kitaplarının yazarıdır.

Dr. Emete GÖZÜGÜZELLİ, YDÜ Uluslararası İlişkiler Bölümünde lisans(onur) ve yüksek lisansını (yüksek şeref) başarı ile tamamlamış ve GAÜ Siyaset ve Uluslararası Meseleler bölümünde doktorasını yüksek şerefle bitirmiştir. KKTC Dışişleri Bakanlığı, TBMM İPU, KKTC Ekonomi Enerji Bakanlığı gibi kamu kurumlarında vazifede bulunmuş, İsveç Dışişleri Enstitüsünde burslu Doğu Akdeniz Güvenliği üzerine araştırmacı olarak yer almış, Oxford Üniversitesi ile Kıbrıs üzerine asimetrik kültür ilişkileri konusunda çalışma ortağı olmuş ve KKTC’de bulunan üniversitelerde öğretim üyesi olarak çalışmıştır.

Prof. Dr. Uğur ÖZGÖKER 1963 yılında Paris’ te doğdu. İlkokulu Ankara Özel Ayşeabla İlkokulunda, ortaokul ve lise birinci sınıfı Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesinde okudu, liseyi İstanbul Fenerbahçe Lisesinde bitirdi. 2 sene Boğaziçi Üniversitesi Fizik Bölümünde okuduktan sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünü 1987’ de derece ile bitirdi. 1988’ de Avrupa Topluluğu’nun Ekonomik Yapısı alanında Yüksek Lisansını, 1994’ de Uluslararası İlişkiler alanında Doktorasını tamamladı. 2012’ de Siyasal Hayat ve Kurumlar Temel Alanında Üniversite Doçenti oldu. 2017 de Uluslararası İlişkiler Profesörü oldu.